

Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 31 sierpnia 2011 r. w sprawie sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania w roku szkolnym 2011/2012 egzaminu maturalnego do potrzeb absolwentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym

Na podstawie

§ 59 ust. 10 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów, słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.),

§ 70 ust. 9 *Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych* (Dz. U. Nr 65, poz. 400, z późn. zm.),

§ 6 ust. 4 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach* (Dz. U. Nr 228, poz. 1489)

§ 7 ust. 4 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych* (Dz. U. Nr 228, poz. 1490)

podaję informację o sposobie dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego do potrzeb absolwentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

1. Absolwenci niepełnosprawni mogą przystąpić do egzaminu maturalnego, zwanego dalej „egzaminem”, w warunkach i formach dostosowanych do rodzaju ich niepełnosprawności na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną.
2. Absolwenci niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym mogą przystąpić do egzaminu w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną.
3. Absolwenci mający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną mogą przystąpić do egzaminu w warunkach i formach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie tego orzeczenia.
4. Absolwenci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się mają prawo przystąpić do egzaminu w warunkach i formach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej.
5. Absolwenci chorzy lub niesprawni czasowo mogą przystąpić do egzaminu w warunkach i formach dostosowanych do ich stanu zdrowia na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza.

6. Za dostosowanie warunków i form przeprowadzania egzaminu zgodnie ze sposobami wymienionymi w Tabeli nr 1 odpowiada dyrektor szkoły jako przewodniczący zespołu egzaminacyjnego w danej szkole.
7. Dyrektor szkoły dostosowuje warunki i formy przeprowadzania egzaminu na podstawie:
 - orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
 - orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania,
 - opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, o których mowa w § 2 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. Nr 228, poz. 1491)
 - zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza.
8. Sposób lub sposoby dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu do potrzeb i możliwości absolwentów, o których mowa w ust. 1–2, wskazuje rada pedagogiczna, wybierając spośród możliwych sposobów dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu wyliczonych w Tabeli nr 1. (Zapis dotyczy szkół, oddziałów specjalnych zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach*).
9. W szczególnych przypadkach, w tym nieujętych w Tabeli nr 1 decyzję o dostosowaniu warunków i form przeprowadzania egzaminu do potrzeb absolwenta podejmuje przewodniczący zespołu egzaminacyjnego w danej szkole w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną.
10. Opinię/orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wraz z wnioskiem o dostosowanie warunków i form egzaminu, przedkłada się najpóźniej wraz z deklaracją ostateczną.
11. Dyrektor jako przewodniczący zespołu egzaminacyjnego informuje zdającego na piśmie o dostosowaniu warunków i form przeprowadzania egzaminu do jego dysfunkcji. Zdający, który nie zamierza skorzystać z przyznanych mu dostosowań, składa wraz z deklaracją pisemne oświadczenie o rezygnacji.
12. W przypadku absolwenta posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone istnieje możliwość skorzystania z dostosowań przewidzianych dla poszczególnych niepełnosprawności w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną^a
13. W czasie przeprowadzania egzaminu dla absolwentów niepełnosprawnych należy zapewnić obecność specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, w szczególności: tyflop pedagoga (w przypadku zdających niewidomych i słabowidzących), surdopedagoga lub tłumacza języka migowego (w przypadku zdających niesłyszących), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych. Specjalista, o którym mowa, jest

^a O niepełnosprawnościach sprzężonych mówimy, gdy u absolwenta niesłyszącego, słabosłyszącego, niewidomego, słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.

- członkiem zespołu nadzorującego egzamin; nie może być członkiem przedmiotowego zespołu egzaminacyjnego.
14. W czasie przeprowadzania egzaminu dla absolwentów niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, należy zapewnić obecność specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem. Specjalista, o którym mowa, jest członkiem zespołu nadzorującego egzamin; nie może być członkiem przedmiotowego zespołu egzaminacyjnego.
 15. Egzamin powinien odbywać się w oddzielnym pomieszczeniu, jeżeli zdający korzysta z co najmniej jednego z następujących dostosowań:
 - czas przedłużony o dodatkowe przerwy,
 - korzystanie z urządzeń technicznych,
 - korzystanie z płyty CD z dostosowanym nagraniem w przypadku języka obcego nowożytnego,
 - udział nauczyciela wspomagającego (członka zespołu nadzorującego).
 16. W przypadku gdy do przystąpienia do egzaminu w oddzielnym pomieszczeniu uprawnionych jest dwóch lub więcej absolwentów w danej szkole, którym przysługują różne sposoby dostosowania, możliwe jest przeprowadzenie egzaminu dla tych absolwentów w jednym pomieszczeniu, pod warunkiem że przebieg egzaminu żadnego z tych absolwentów nie będzie zakłócony.
 17. Jeżeli zdający korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego, przebieg egzaminu musi być rejestrowany za pomocą urządzenia zapisującego dźwięk. Zapis dźwiękowy stanowi integralną część arkusza egzaminacyjnego.
 18. Zasady przeprowadzania pisemnego egzaminu dla osób korzystających z komputera lub pomocy nauczyciela wspomagającego określone są w *Procedurach organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2011/2012*.
 19. Jeżeli zdający korzysta z przedłużenia czasu egzaminu w części pisemnej z informatyki albo egzaminu w części pisemnej z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym, czas rozpoczęcia części drugiej egzaminu przesuwają się odpowiednio.
 20. W szczególnych przypadkach, za zgodą dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej, egzamin może być przeprowadzony w innym miejscu niż szkoła (np. w domu, szpitalu). Zgodę na przeprowadzenie egzaminu w innym miejscu niż szkoła dyrektor właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej może wyrazić na udokumentowany wniosek dyrektora szkoły – przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego w danej szkole.
 21. Absolwenci niesłyszący są zwolnieni z części ustnej egzaminu z języka obcego nowożytnego.
 22. Na podstawie § 2 ust 2 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych*, opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wydana na którymkolwiek etapie kształcenia zachowuje swoją ważność na egzaminach w kolejnych latach dla tych, którzy nie zdali, poprawiają lub dobierają przedmioty.

Tabela nr 1. Dopuszczalne sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego

UPRAWNIENI DO DOSTOSOWANIA	SPOSOBY DOSTOSOWANIA	
	Część ustna	Część pisemna
I. Absolwenci niesłyszący^b <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Zdawanie egzaminu z języka polskiego w języku migowym.	1. Arkusze egzaminacyjne dostosowane do dysfunkcji: a) arkusze egzaminacyjne na poziomie podstawowym z języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie i języka obcego nowożytnego przygotowane na podstawie odrębnych standardów, Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia). b) część druga arkusza egzaminacyjnego z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym bez zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu. Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia). <i>Dostosowania a) i b) wymagają zapewnienia oddzielnej sali w przypadku egzaminu z języka obcego.</i>
	2. Przygotowanie prezentacji na piśmie. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie zna języka migowego i nie mówi.</i>	
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut.	
		2. Przedłużenie czasu trwania w przypadku arkuszy egzaminacyjnych niewymienionych w punkcie 1. oraz części pierwszej arkusza egzaminacyjnego z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym - nie więcej niż o 30 minut.

^b Osoby mające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w którym stwierdzono ubytek słuchu powyżej 70 dB (w orzeczeniu dopuszcza się zamiennie słowne określenie stopnia niedosłuchu: „znaczny” lub „głęboki”).

II. Absolwenci słabosłyszący^c <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Korzystanie z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu.	1. Arkusze standardowe z języka obcego nowożytnego z możliwością korzystania z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu (słuchawki).
	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. Arkusze egzaminacyjne z języka obcego nowożytnego dostosowane do dysfunkcji na podstawie arkuszy standardowych (bez zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu). <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy wada słuchu znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi wykonanie zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu oraz gdy absolwent przystępuje do egzaminu maturalnego w oddzielnej sali.</i>
		3. Przedłużenie czasu trwania egzaminu z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym nie więcej niż o 10 minut oraz części pierwszej arkusza egzaminacyjnego z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym – nie więcej niż o 30 minut. <i>Dostosowanie możliwe tylko w przypadku dostosowania nr 2.</i>
III. Absolwenci niewidomi <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Odczytanie z czarnodruku poleceń i tekstów przez członka zespołu przedmiotowego na egzaminie ustnym z języka obcego nowożytnego.	1. Dostosowane arkusze egzaminacyjne w piśmie Braille’a.
	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	2. Dostosowane arkusze egzaminacyjne w czarnodruku nagrane na płycie CD (pliki zapisane w formacie MS Word) w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną.
	3. Płyta CD z materiałem dźwiękowym do egzaminu na poziomie podstawowym i rozszerzonym dla absolwentów z lat 2005-2011.	3. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). 4. Przedłużenie czasu trwania egzaminu nie więcej niż o 50% czasu przeznaczonego na wykonanie zadań.

^c Osoby mające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w którym stwierdzono ubytek słuchu od 20 do 70 dB (w orzeczeniu dopuszcza się zamiennie słowne określenie stopnia niedosłuchu: „lekki” lub „umiarkowany”).

		5. Korzystanie z urządzeń technicznych typu maszyna do pisania pismem Braille'a lub dostosowany komputer.
		6. Arkusze egzaminacyjne w czarnodruku dla nauczyciela wspomagającego.
		7. Pomoc nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego.
IV. Absolwenci słabowidzący <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Dostosowane zestawy egzaminacyjne – czcionka Arial 16 pkt, powiększone ilustracje.	1. Dostosowane arkusze egzaminacyjne – czcionka Arial 16 pkt.
	2. Odczytanie poleceń i tekstów przez członka zespołu przedmiotowego na egzaminie ustnym z języka obcego nowożytnego.	2. Dostosowane arkusze egzaminacyjne nagrane na płycie CD w formie plików .pdf. w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy absolwent korzysta z komputera</i>
	3. Zestawy egzaminacyjne z języka obcego nowożytnego nagrane na płycie CD w formie plików .pdf, w uzgodnieniu z okręgową komisją egzaminacyjną. <i>Dostosowanie możliwe tylko w przypadku, gdy zdający korzysta z komputera.</i>	3. Przedłużenie czasu trwania egzaminu nie więcej niż o 50% czasu przeznaczonego na wykonanie zadań.
	4. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	4. Korzystanie z przyborów optycznych, z których absolwent korzysta na co dzień. 5. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji. 6. Pomoc nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy wada wzroku znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi czytanie i pisanie.</i>

V. Absolwenci z niepełnosprawnością ruchową <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego),</i> z czasową niesprawnością rąk <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.	1. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.
	2. Pomoc w obsłudze sprzętu i środków dydaktycznych w przypadku prezentacji z języka polskiego.	2. Pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu.
		3. Pisanie przez zdającego odpowiedzi do zadań na komputerze dostosowanym do dysfunkcji absolwenta.
		4. Przedłużenie czasu trwania egzaminu nie więcej niż o 30 minut.
		5. Płyta CD z dostosowanym nagraniem do przeprowadzenia egzaminu z języka obcego nowożytnego (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie), w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną. <i>Dostosowanie możliwe tylko przy spełnieniu następujących warunków:</i> <ul style="list-style-type: none"> • korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, • zdawanie egzaminu w oddzielnej sali, • wydłużenie czasu pracy w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną.
VI. Absolwenci z zaburzeniami komunikacji językowej, w tym z mutyzmem, afazją <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Uzupełnienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego podczas egzaminu.	
	2. Przygotowanie prezentacji z języka polskiego na piśmie <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej</i>	
	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	
	4. Zastosowanie kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.	

VII. Absolwenci z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Obecność na sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub do obsługi potrzebnego sprzętu, w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną.	1. Obecność na sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub do obsługi potrzebnego sprzętu (członek zespołu nadzorującego).
	2. Przygotowanie prezentacji z języka polskiego na piśmie. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie jest w stanie sformułować wypowiedzi ustnej.</i>	2. Pomoc nauczyciela wspomagającego (członka zespołu nadzorującego) przy odczytywaniu poleceń i tekstów i/lub przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego.
	3. Uzupełnienie lub zastąpienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego.	3. Miejsce pracy dostosowane do dysfunkcji zdającego.
	4. Uzupełnienie wypowiedzi ustnej przez nauczyciela wspomagającego, który rozumie wypowiedź zdającego.	4. Przedłużenie czasu trwania egzaminu nie więcej niż o 30 minut.
	5. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu z języka polskiego – nie więcej niż o 15 minut i z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 15 minut.	
	6. Zastosowanie kryteriów oceniania wypowiedzi uwzględniających dysfunkcję.	
VIII. Absolwenci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się <i>(na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej)</i>		1. Pisanie pracy na komputerze. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny arkusza egzaminacyjnego.</i>
		2. Zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania arkuszy egzaminacyjnych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.

IX. Absolwenci z chorobami przewlekłymi <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.	1. Dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.
	2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.	2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	3. Przedłużenie czasu trwania egzaminu z języka polskiego i języka obcego nowożytnego o przerwy o łącznym czasie nieprzekraczającym 15 minut.	3. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
X. Absolwenci chorzy lub niesprawni czasowo <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.
	2. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.	2. Miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego.
XI. Absolwenci z niedostosowaniem społecznym lub zagrożeniem niedostosowaniem społecznym <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym, w porozumieniu z okręgową komisją egzaminacyjną.	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty (członka zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.
	2. Przedłużenie czasu trwania egzaminu z języka polskiego i języka obcego nowożytnego o przerwy o łącznym czasie nieprzekraczającym 15 minut.	2. Przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu w przypadku każdego arkusza egzaminacyjnego nie więcej niż o 30 minut; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy, w zależności od potrzeb.
		3. Możliwość przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali.

/-/ Artur Gałęski